

Privatläkaren – sjukvårdens Askunge?

Den senaste socialdemokratiska kongressen har beslutat att föreslå sänkta arbetsgivaravgifter för kommuner och landsting. Såvitt vi erfar kommer förslaget ej att omfatta privatläkarna. Detta är inte första gången som privatvården glöms bort eller åsidosätts – vi minns »momsförsöket«, för att inte nämna alla upphandlingar.

I många delar av landet avvisas kategoriskt de läkare som vill arbeta i egen regi, vilket ofta resulterar i att dessa läkare försvinner ur landstingen för gott. Huvudmännen anlitar i stället stafettläkare, vilket blir mycket dyrare – ett faktum som tystas ner.

Hotet mot privatläkarnas existens kan illustreras av läget i Stockholms läns landsting där runt 35 procent av landets privatpraktiker finns. De som håller i klubban är politiker av alla färger.

Den borgerliga majoriteten i Stockholm har i klartext uttalat att man inte vill ha kvar några privatläkare som arbetar i enlighet med den nationella taxan. De får dock hänga kvar till de går i pension. Mottagningarna ersätts inte med någon ny läkare utan läggs ned, och patienterna lämnas i sticket.

Politikerna i landstinget motsätter sig kategoriskt alla förfrågningar från privatläkare som vill överlåta sin verksamhet till en yngre kollega. Under den senaste tiden har man också sagt nej till ansökningar om vårdavtal för att »rädda« kvar mottagningarna.

Visionen tycks vara en ny sjukvårdsstruktur, där patienterna helt hänvisas till vårdcentraler eller upphandlade sk närskukhus. Denna marknad kommer att domineras av de stora entreprenörerna inom privatvården. Enskilda privatpraktiker har knappast någon chans att vara med och konkurrera. Det är uppenbart att denna politiska vision rimmar illa med patienternas behov.

Varför motarbetas privatläkarna på detta vis, kan man undra? Vi vet att privatpraktikern levererar högkvalitativ vård som inte är dyrare än offentligvården. Vi vet också att många läkare mår dåligt på grund av bristande inflytande över sin arbetssituation.

»Framtidens läkare« är den kollega som har makten över sin vardag sett ur alla aspekter. Helst ska där också finnas en morot, exempelvis i form av prestationsbaserad ersättning. En sådan situation vill vi att alla läkare ska uppnå vare sig de arbetar privat eller som anställda. Då kan de få ett hållbart yrkesliv.

Enligt en enkät utförd av Läkarförbundets arbetslivsgrupp har privatläkarna i betydligt högre utsträckning uppnått dessa villkor. En läkare som trivs lämnar sällan sitt värv, han/hon orkar vara empatisk och omsorgsfull och är sällan sjukskriven.

Borde inte detta tilltala huvudmännen? Privatläkaren tar dessutom eget ansvar för administration, personal, utbildning etc. Varför inser inte vissa landsting detta? Hur kan socialdemokraterna över huvud taget fundera på att undanhålla privatvården en eventuell sänkning av arbetsgivaravgiften? Man kan fundera över hur detta rimmar med principen om konkurrensneutralitet.

Finns det ljuspunkter? Ja, och det viktigaste är att ett ökat antal patienter söker sig till de privatpraktiserande läkarna. Nya undersökningar visar att privata läkarmottagningar har den största ökningen av antalet patientbesök.

Vi i Privatläkarföreningen (SPLF) anser att förklaringen är att privatläkarna är den kategori i vården som idag har de bästa möjligheterna att svara mot de krav som patienterna ställer på tillgänglighet, kontinuitet och kvalitet (privatläkarna är alltid specialister).

År 2000 gjordes 6,6 miljoner besök i den öppna privatläkarvården, vilket motsvarar 26 procent av alla besök i öppenvård, en ökning med 4,2 procent från 1999. Siffrorna från Stockholms läns landsting visar att gruppen privatpraktiker – ca 800 – eller 13 procent av totalt drygt 6 000 läkare svarar för 25–30 procent av den öppna specialistvården, till en kostnad av 5 procent av landstingets totala sjukvårdsbudget.

Flera landsting (bl a Sörmland och Kalmar) har en föredömlig inställning. Genom att underlätta för kolleger att bli privata har man räddat dem kvar i landstinget. Sörmland, och nu senast Göte-

borg, har skrivit sjukvårdshistoria genom att teckna nya samverkansavtal (ersättning enligt nationella taxan).

Dessa har man sedan »byggt på« med ett vårdavtal – en utmärkt lösning där läkaren får den trygghet som krävs för att våga investera i en välutrustad mottagning. Dessutom kan beställaren påverka vilken typ av vård man vill ha, samtidigt som vi slipper den förhatliga upphandlingen.

Vi tror att alla landsting måste börja snegla på varandra och inte kategoriskt avböja när läkare vill privatiseras. Om sjukvårdspolitikerna i landstingen läser sig i ett föräldrat ideologiskt synsätt kommer de att förlora läkare.

Detta ger ingen besparing, utan innebär alltid en stor förlust för dem som behöver vården – de politiskt ansvariga, men i första hand patienterna. Privatläkaren må än så länge vara sjukvårdens Askunge, men glöm inte hur den sagan slutade!

Göran Medén-Britth

Göran Medén-Britth
ordförande i Svenska Privatläkarföreningen
(SPLF), ledamot i Läkarförbundets
centralstyrelse
medens.med@mailbox.hogia.net